Број 99. У Новом Саду, у уторак 8. (21.) маја 1912 Година XLVII

»Застава излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију за све остале земље на четврт године 10 круна.

Заредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Једно писмо краљевића Ђорђа.

„Пешти Хирлап“ донео је једно писмо, упућено руском цару Николи II., а под тим писмом је потписан српски краљевић Ђорђе, бивши наследник престола Србије

Краљевић Ђорђе налази се у Паризу у војничкој школи, и као ђак те школе бави се на маневрима. Оданде је он бајаги отпремио то писмо.

Из свега се види, да је то писмо измишљено и да га краљевић Ђорђе није ни послао. Они који су то писмо изнели на јавност тврде, да је београдски „Словенски Југ“ послао три изасланика, да наговоре краљевића Ђорђа, да напише то писмо руском цару. Испрва су бајаги хтели да пошљу то писмо путем Извољског, руског посланика у Паризу, али се краљевић Ђорђе предомислио и послао то писмо управо руском цару. И кад би то тако било, како је могуће да би то писмо дошло у туђе руке? Било да је то писмо руски цар узео озбиљно, било да он није узео озбиљно, то би писмо остало у кабинетској канцеларији и не би га потрзале новине.

У томе писму тужи се краљевић Ђорђе руском цару, како су Срби у Хрватској и Славонији потиштени, па и Хрвати. Сад су поставили и комесара, човека који пуни тамнице, из којих бог зна, хоће ли се многи ослободити. Говори да је чак и православна вера Срба у опасности, јер хоће да их покатоличе. Србија није у стању данас да помогне својој браћи Србима и Хрватима, то може да учини само руски цар. Беч је употребио противу Југословена Мађаре и допустио им је, да по вољи тлаче Јужне Словене. Зато Јужни Словени очекују само од руског цара помоћи. Зато он моли руског цара да подигне свој глас у корист Јужних Словена, нека заповеди свом бечком посланику, да подигне реч у корист Словена. Нека поручи Аустрији, да он неће даље трпети ни у Аустрији ни у Угарској угњетавање Словена. А царску ће реч у Бечу послушати. Иначе има у писму, како ће вероватно ускоро доћи до оружане борбе између Словена и Немаца у Аустроугарској и т. д.

На основу овога, бајаги истинитог писма, покренуо је „Пешти Хирлап“ читаву хајку, и против Србије и против јужних Словена. Човек се и нехотице сећа оних кривотворених аката, што су их износили у Фридјунговој парници, и сећа се свега онога, шта су с тим лажним актима хтели да постигну.

Чак и онда, када би се узело, да је оно писмо истинито, не би се могло нити смело томе писму приписати икакав политички значај. Принц Ђорђе није никаква политичка личност. Он српском политиком не управља ни у ком погледу, он је у овај мах ђак париске војене школе. Да је и писао руском цару и да је писао ма што, не могу се из тога извадити никакве политичке конзеквенције.

Међутим, „Пешти Хирлап“, који у најновије време стоји близу Бечу, и тешко да цела та ствар не потиче из Беча, направио је од тог писма велики значајни политички чин, за који треба да одговара не само Србија, него и Југословени наше монархије. Најбољи знак да је такво писмо требало оним политичарима, који су против Словена, а нарочито Југословена.

Тај лист потрза одношаје између Србије и Аустроугарске. Говори, како народ у Србији одржава тиме одношаје са Југословенима монархије, а вели, да се у оном писму краљевића Ђорђа налазе описани ти одношаји.

Па онда каже: — у Бечу добро знају, и у истини само тамо добро знају, да Србија *и опет* хоће да ствара завере у Хрватској, и да опет ради да изведе своје црне планове. Не треба заборавити, да су недавно хрватски ђаци клицали краљу Петру као југословенском краљу, и нису их због тога протерали из Београда. У министарству спољних послова и то добро знају, да угарској влади зато није пошло за руком, да реше хрватско питање, јер Србија има уплива на политичке прилике у Хрватској и Славонији. Истина је, да званична политика Србије употребљује лојалне изјаве према Аустроугарској. Али кад није реч о изјавама него о ствари, и кад наступе рецимо догађаји, онда влада не води, него њу носи струја.

Чланак на крају позива Угарску, да се окане српских симпатија, може до душе симпатисати са српским народом, али не сме имати више симпатије према званичној Србији. Треба склопити густе редове против продирања југословенске политике, и кад опет чујемо из Београда сиренске гласове, треба се само сетити писма краљевића Ђорђа.

И опет кажемо, ко све ово прочита, томе ће бити јасно, коме је требало оно писмо краљевића Ђорђа. У сличном случају не би се ни осврнули на такво писмо, а најмање изводили из њега онакве закључке.

Када се сетимо 1908. године, великопздајничке парнице, на основу исказа једнога лажног сведока и неких лажних писама, онда нам мора доћи на памет мисао, да се и опет нешто спрема. Види се, да су на послу они, који хоће да одрже комесарство у Хрватској и Славонији. А можда се за оваквим писањем крију и још много крупније ствари. И мора да је журно, иначе би се могао дочекати и други повод, а не онако писмо.

Српски народни црквени фондови у 1910. години.

(Свршетак).

Да ли треба ту јаснијег доказа, како се самосталско-подрепашка господа ките туђим перјем? А господа око „Браника“ нека изволе и даље тврдити: да неуспех самосталског саборског одбора са рачунима фондовским у 1910. терети и радикале. Да је г. Думча а с њим и данашњи саборски одбор наставио рад радикалног саборског одбора на манастирској уредби, не би могао Макарије Гавриловић, настојатељ манастира Вел. Ремете, за кратко време стећи преко К 80000·— лично свог капитала. То је само он један, а где су других 26 настојатеља? Пардон радикални саборски одбор није знао да отац Макарије је спортиста у

ПОДЛИСТАК.

ЉУБАВ.

Превео **Бранко М. Штета.**

I.

— „Допутовао сам у П. Желели сте, да ме видите. Очекујем Вас још вечерас. Н. Б.“ — Затим је назначена адреса, где је одсео и време за пословни разговор, који је замолила млада госпођа. То бејаше његова супруга, којом се раставио пре годину дана.

Андрејевна је прочитала писмо и дуго га гледала, а затим се вратила у своју собу. Она ће се данас састати са својим супругом и с њим озбиљно разговарати. То ће бити питање, од којега зависи њихова срећа!

Њихова срећа! Те јој је речи било тешко поновити.

Удала се из љубави пре четири године. Сањала је о својој — срећи! Али се нису испуниле њезине наде и снови, јер су се растали хладно — мрзећи се.

— Починио сам највећу глупост, што сам те узео!?!

— Нећу никад заборавити и кајаћу се док сам год жива, што сам пошла за те!

Осећали су се — несретним. Тако су говорили једно другом скоро сваки дан.

Она се бавила инструкцијом талијанског језика и заслуживала 40 рубаља месечно, а он је живео на свом имању. Одрекла се сваке потпоре.

Мушкарци су летели око ње, као лептири око шареног цвећа, али она је остала хладна, као — „груда снега“.

Упознала се с неким Бариловим, који је прилично сентиметалан и изображен. Он је тражио жену, која би му могла помагати и мислио је: она ће ми преводити, а ја ћу то продавати, те ће с временом моћи писати и — приповетке! Сјајно!

Кад јој је он казао своје мишљење, она му је одговорила:

— Промислићу! О таковим се стварима мора размислити!

— О, само размишљајте! одговори јој он

Њу прођоше жмарци, кад је чула ове речи. Али је размишљала. Тамо је била љубав, али несретна. Можда ме очекује овде боља судбина?!?

Она је одлучила, да се растави са својим мужем, па је замолила за „пословни разговор“. Он је испунио жељу. Добио је допуст, јер се данас морају састати након године дана.

Боже, Боже мој, да ли се барем променио? Сигурно није. Хладан је као и пре, јер људи као он не мењају се — мислила је она.

II.

По прилици око 7 сати покуца неко на вратима његове собе.

— Напред! одврати јој познат глас.

Она застаде пред вратима, а срце јој јаче закуца — — —

— Ко је? Та рекао сам једном, напред! одговори Новицки срдито и дође до врата.

Давно већ беше нестало срдбе из његове душе. Он се сада сећао ње — Андрејевне, коју је тако жарко љубио. Али га је научио понос, посебни мушки понос, да се први помири. Из П. је добивао вести, које баш нису повољне за младу жену. То га је јако болело — срце му је пуцало. Али она је сад пред њим, онакова иста, као и пре. Витки стас, бледо лице, замишљене црне сањарске очи. Случајно је имала на себи ону исту хаљину, која му се највише — свиђала! Случајно! Хм! Тамномодра са црним накитом и златном наруквицом на руци.

— То је најпрви дар, што сам га јој дао — рече он у себи — дакле ме ипак још увек љуби?!

Добро вече, Иване! Како живите? — рече му она, не погледавши га.

— Ви. Изволте сести... Андрејевна! — одврати он неком хладношћу и настави: Ви желите самном говорити. Стојим на располагању. Чим могу служити?

трговини са тачкама на рачун шуме манастира Вел. Ремете. Но не треба заборавити да у данашњем саборском одбору седи један калуђер, а као што рекоше наши Буковчани за неког поп Лала: „љубитељи су пићу“, зато се морају виногради уступити калуђерима на уживање, ма и на штету српске школе.

Код овог фонда било би нужно да се расправи и питање карловачке гимназије. Пре свега карловачка гимназија има прилично главнице своје и поред те своје главнице она вуче знатну своту из овог фонда. Саборски одбор требао би да води више бриге о „*савесном руковању*“ патроната карловачке гимназије са гимназиским главницама, а не да дозвољава да се поједине фундације коначно униште, те би можда онда и отпала стална припомоћ карловачкој гимназији. — Но о томе ће бити доцније говора. Рачуни карловачке гимназије су данас предметом једне кривичне расправе, но кад се та расправа сврши изнећемо на видело.

И јерархиски је фонд у 1910. години закључио са губитком. Актива овог фонда на концу 1909. била је без обзира на пасиван предујам К 2,674.715·31, а 1910. год. опет без обзира на пасиван предујам К 2,469.999·53, актива је 1910. опала са К 104.715·78; према томе овако су се кретале поједине ставке са губитком: хипотекарни зајмови К 151.293·96; активни предујмови К 54.014·94; укупно К 205.308·90, а напредовали су: готовина К 4.334·08; штедионички улози К 47.409·04; посебни активни предујмови К 9.850·—, укупно К 100.593·12. Кад се повуче разлика између ставака са губитком и повишицом, добиће се разлика од К 104.715·78. Из ове своте подмирено је К 102.000·—, пасивног предујма, остатак пак од К 2.715·78 служио би за подмирење мањка у рачуну губитка и добитка од К 3.968·40. Да ли је могуће са К 2.715·78 подмирити мањак од К 3.968·40? То је сигурно по теорији г. г. Николе Петровића и Евгена Думче могуће!

Из тврдње данашњег саборског одбора у рачунском извештају о стању фонда за 1910. годину, да неке ставке као пасивни предујмови, преносне камате, преносне камате одоцнења, па и евиденције, залишне сесије нису саставни делови главнице, излази, да саборски одбор произвољно кад и како хоће саставља рачунске извештаје. Њему није стало, да суштина рачуна одговара истини, а да је тако, ево доказа. Узмимо, да евиденција залишних сесија, преносна камата, преносна камата одоцнења и пасивни предујам нису саставни део главнице јерархиског фонда, из тога излази, да је главница јерархиског фонда само К 1,189.071·90, актива пак износи у овој години К 2,569.999·53, то би била разлика К 1,380.927·63 као добитак јерархиског фонда у 1910. години! Је ли то могуће г. Петровић и г. Думча? У целом свету главно је начело да вишак изравнања поклапа се са добитком у рачуну расхода и прихода или обратно, да је губитак у рачуну расхода и прихода покривен са мањком у активи рачуна изравнања, само данашњи саборски одбор у стању је да изда такове закључне рачуне из којих је апсолутно немогуће доћи до правилног решавања начелних питања. Овде су поставље на два случаја, у првом случају види се да са К 2715·78 подмирује се мањак од К 3968·40, а то је апсолутно немогуће, други је случај где се тврди да неке ставке нису саставни део главнице овог фонда, из тог излази, да би јерархијски фонд имао само у 1910. години вишка К 1,380.927·63, међутим сам закључни рачун показује мањак од К 3968·40.

Ако је рачун правилно закључен, апсолутно је немогуће извађати закључне рачуне у разним фазама са разним вишковима или мањцима. У јерархијском фонду срећамо се са једном новином: у пасиви овог фонда налази се прелазна камата. Овде би се могло одговорити: па уплаћују камату пре времена! Али нека опросте господа, врло чудно изгледа: да баш само јерархијски фонд има камате преносне, од преко К 6,300.000. У хипотекарним зајмовима само су дужници јерархијског фонда тако тачни да камату пре времена плаћају! Но кад разгледамо кретање хипотекарних зајмова К 55146·86 од тога отпада К 32181·89, преносна камата из 1909. год. остало би К 22964·97, сад треба овој своти додати преносну камату из 1910. у 1911. годину са К 32827·30 што би износило К 55792·27. Кад се узме у обзир да је на концу 1910. г. било хипотекарних зајмова К 1,153.254·75 а шест процентна камата на ову своту износи К 69195·28, сад сравнимо ми ову своту са своном К 55792·27, као уплаћеним каматом добићемо разлику од К 13403·01, а то би значило да 20% од хипотекарног потраживања камата није измирено у 1910. години; 50% плаћена је камата у напред, а тек 30% плаћена је камата уредно. Да ли је то могуће? Да ли се то слаже са природом хипотекарних зајмова и да ли у опће то одговара истини?

На сва ова питања имао би да одговори данашњи саборски одбор. Но не треба заборавити да је овом фонду баш у овој години враћено преко 150.000 круна хипотекарних зајмова, што значи другим речима једна шестина од укупне вредности хипотекарних зајмова враћена је у 1910. години

У овом рачунском извештају има још много ствари, што би безусловно требало пречистити. Има таквих питања, која задиру у саму суштину фондова; питање активних и пасивних предујмова чини главну тешкоћу чистоћи и јасности самих рачуна. Напред смо изнели закључке рачуне три највећа фонда, видели смо да се рачуни изравнања не поклапају свуда са рачунима губитка и добитка, код клирикалног фонда уноси се приход од манастира без икаквог коментара, те настаје питање: сме ли и може ли човек веровати у аутентичност тих рачуна?

Кад се скупи само ово, што је овде укратко изложено, излази: да закључни рачуни српских народних црквених фондова не одговарају свом задатку; друго, да је нетачна тврдња оних, који тврде: да у неуспеху данашњег саборског одбора са рачунима фондовским за 1910. има кривице и радикалног саборског одбора. Данашњи саборски одбор кад је хтео да свали кривицу на радикале, требао је изнети на јавност и рачун о целокупним приходима и расходима манастира, па би се онда видело тачно право стање чистог прихода. Но свега тога нема. Данашњи саборски одбор крије рачуне манастирских прихода и расхода, а за губитак у целокупном приходу чини одговорним радикални саборски одбор

Напослетку мора се нагласити, да има једна погрешка, што квари спољашњи облик рачуна, наиме приход и расход свију фондова и заклада диферира од прихода и расхода у рекапитулацији; ово је маленкост, али не би смела бити, баца ружну сенку, да се површно ради.

За сада нека буде доста, а биће ваљда прилике и бољих критичара, да буду исцрпнији, а према томе и опширнији.

Вршачка епархијска скупштина.

Вршац, 5. маја.

Наша епархијска скупштина одржана је 1. (14.) маја о г. Од изабраних скупштинара само 7-рица нису дошли На предлог верификационог одбора оверени су сви изабрати скупштинари За потпредседника изабрат је једногласно др. Стеван Јовановић из Панчева, но пошто се он није могао примити те почасти, изабрат је др. Славко Милетић За перовође су изабрати поп Стеван Стојановић из Јасенове и Живко Стојадиновић, учитељ и управитељ из Вршца. Пошто су прочитани поднесци, изабрат је одбор за молбе, жалбе и предлоге. Пре него што је установљен дневни ред предао је председник вођење седнице потпредседнику, а овај је претворио скупштину у конференцију, која је једнодушно прихватила предлог за дневни ред Затим је под председништвом епи-

---

Он запали цигару и баци је. Затим зазвони по послужитеља, да донесе чај.

Њој је било тешко започети разговор. Пре је мислила, да то неће ићи тешко, а сад увиђа, да не иде.

На његову се лицу опажало нешто примамљиво и будило у ње милост. Видело се, да је блеђи, мирнији и да му је поглед блажи.

— Да нисте можда болесни? — запита га она.

— Да, овај, како да речем... Ви сте чули! Да, имао сам тифус, лежао сам преко два месеца.

— Где? На имању?

Он се насмеши.

— Тамо бих пропао! ...ох! ...али, нашла се добра душа, која ме отпремила у болницу. За ме се заузела гђа Могорин и ја сам јој веома захвалан, да, захвалан!

— Али... зашто... баш у болницу? — запита сва узрујана, па настави: — Зашто се нисте лечили у своме стану?

— У болници је боље, има болничарка.

Даље није хтео казати. Није зато хтео јер је био сам код куће, а она није била код њега; она га је разумела и оборила главу.

Они су се заклели, да ће се љубити до гроба. Он се борио смрћу, а она није била код њега — сакрила се.

— Морам свршити ствар, нећу ићи — помисли она.

Послужитељ је донео самовар. Док је он застирао сто, приповедао је Новицки новости и споменуо неке знанце. Она се почела занимати. У говору би се залетели и рекли једно другом „ти“ и тада дошли у неприлику.

Послужитељ је отишао. Била је дивна мајска ноћ... смркавало се... он је заборавио запалити свећу.

— Да... али... чај... о... заборавио сам, биће тако слободан...

— О, молим!

Неспретно, али с великом марљивошћу, вршио је дужност домаћина. Шутећи је резао лимуне и крух.

Она га је гледала. Мислила је на сличне вечери. Било јој је тешко при души. Све то пре није марила, сад јој је било драго.

Он јој пружа чај. Сетио се да она воли чај са соком од малина. Она погледа на сто и опази сок. Дакле је ипак мислио на њу. Он опази тај поглед и рече дрхтавим гласом:

— Изволите сока од малина, колачића, које ви радо једете... изволите... узмите... служите се!...

Није јој било могуће дуже издржати. Он је стојао изненађен и појури за њом у ходник. Она се бејаше наслонила у буџаку и плакаше... Све му је било јасно. Она је схватила његов бол — жалила га!

— Мила, драга моја, поврати се! Чему разоравати живот? — рече јој он и одведе је у собу. Пре сам те кривио, а сада нећу више — поче он молећим гласом. Обоје смо криви — нисмо знали нашу љубав. У друштву смо били најбољи супрузи, а код куће смо се свађали. Верујем, ја те љубим више него пре. Ја сам увидео после нашег растанка, да сам изгубио, па сам чекао... Био сам уверен, да не може тако дуго потрајати и нисам се преварио.

Она је седила и слушала. Била је у неком слатком, опојном сну. Дошла је, да тражи решење, а о том није ништа говорила. Ова мисао будила је у њој понос.

— Не, не, Иване, .. не. Ја се не могу вратити... немој...

— Не можеш? — упита он и пребледи... не можеш?... Заклињем те, кажи искрено. Ти љубиш другога!

Она је оклевала. Пробала је рећи да, и онда је свршено! Он је стао и гледао. Она није могла да издржи тај поглед.

— Ти не одговараш — рече он иза мале ставке. Ти ме не сматраш вредном. Ако љубиш другога... нека буде... ја не могу ништа. Мој живот је изгубљен... нећу да сметам твојој срећи...

Мојој срећи?!.. Ћути Иване... не говори!... Ја љубим само тебе... само тебе... и паде у загрљај — — —

скопа Гаврила у јавној скупштини установљен дневни ред.

Од важнијих предмета спомињемо: Одобрени су закључни рачуни епархијског фонда за 1909., 1910. и 1911. годину. Утврђен је предрачун за 1912. годину. Одбијен је предлог панчевачког проте Саве Стојшића за оснивање протопрезвитератских књижница, јер нема средстава. На предлог скупштинара Пере Милорадовића и Живе Витолића решено је, да све црквене општине, које немају вероисповедних школа, доприносе 1% од парохијала за сиромашне српске школе у вршачкој епархији.

Др. Ковачевић као референт прочитао је протест против синодалног штатута, који су сви скупштинари једногласно усвојили. Али тада је председник епископ Гаврило изјавио, да не допушта расправу о томе. Председникова је изјава изазвала велико огорчење. Потпредседник др. Славко Милетић најодлучније је протестовао против председниковог поступка, који није ништа друго него отворено насиље, те питао скупштинаре: примају ли предлог за протест? Скупштинари су громко и као из једног грла изјавили, да га примају, али председник није хтео да прогласи примање протеста, него је одмах прешао на избор одбора за оверење записника, а кад је то извршено, изишао је из скупштине и не затворивши седницу.

За епархијске чиновнике изабрати су: Стеван Николић за бележника, др. Родољуб Стојаковић за подбележника, др. Стеван Николајевић за фискала, за ревизора Душан Младеновић, за архивара Василије Токин, но ова двојица условно, ако виша власт не би признала сталност онима, који су досада заузимали та места.

Нови Сад, 8. маја.

Седница угарског сабора од понедељника. Данас је сигурно, да је председник угарског сабора Навији, дао оставку, иако у понедељак још нису прочитали у сабору његову оставку. Владина странка беше скоро сва на окупу и очекивала је још те седнице, да отпочне покор. Она не зна што смерају њене вође, али је готова на све и само чека да је употребе. Кад је видела, да у седници од понедељника неће још ништа бити, била је незадовољна и јако нестрпљива Морали су је умиривати и умирили су је тим, како је Тиса обећао, да ће за три дана начинити реда. Јустовци и они који су до сад држали с њима, спремни су, да наставе опструкцију. Узбуђење посланика било је велико. Једни су умиривали опозицију и тражили споразум, други јој претили. Јасно је, да је ствар на прелому.

Политички преглед

Нападај на немачког цара у немачком сабору.

Недавно је немачки цар Виљем био у главном граду Елсашке, у Страсбургу, и том је приликом пред више државника рекао, да ће скршити устав Елзас-Лотринške и присајединити их Пруској. У немачком државном сабору је ради тога необично жестоко напао немачког цара социјалиста Шајдеман. Рекао је отприлике ово: Ко говори о кршењу устава Елзас-Лотарингије и о њихову припојењу Пруској, тај заслужује да се казни тешком тамницом. Даље је рекао, да се Елсашани, ако буду утеловљени Пруској, морају осећати тако, као у Пруса такозвани други војнички разред, у који спадају они војници који су били кажњени. На те речи је устао државни канцелар Бетман-Холвег, те са министрима и неколиким конзервативним посланицима изишао из саборнице јер саборски председник Кемпф није одмах Шајдемана упутио на ред. Кемпф је после тога скоро иза сваке реченице упућивао Шајдемана на ред. Државни канцелар кад је изишао из сабора, говорио је преко телефона са немачким царем, који се налазио у Хамбургу и већ се о томе саветовали, да сабор треба распустити. Када је пак доцније сазнао, да је председник Кемпф упућивао на ред Шајдемана, вратио се у саборницу и говорио је, али не о увредама Шајдемановим према цару, него о приликама у Елсас-Лотарингији. У своме говору је канцелар признао, да је цар изговорио оне речи, али се оне имају узети само као последња опомена, а о судбини Елсас-Лотарингије одлучиваће сабор.

Талијанско-турски рат.

Као што смо већ јавили, талијанска је војска потпуно очистила острво Родос од турских чета У последњем одсудном боју на острву погинуло је 200 Турака, а хиљаду и две стотине допало их је ропства. Талијанска је влада решила да свом снагом продужи ратовање на Јегејском Мору. Талијански војни министар је наредио, да се поново већа војна одељења пошљу на турска острва и у Млецима је прекјуче више батаљона укрцано у бродове, који су отпловили на Јегејско Море. Одашиљањем те војске рукује генерал Рагни, заповедник веронског војног кора, за кога се говори, да ће ускоро предузети заповедништво од генерала Амеглија. — У Цариград је стигао глас, да се руски ратни бродови црноморске флоте поново појавили у турским водама. — У Ливадији је одржан под председништвом руског цара савет, на ком је био руски министар-председник Коковчев и министар спољних послова Сазонов, те је решено, да Русија за сада напусти свако посредовање у корист миру између Италије и Турске, јер садање прилике нису згодне за то.

Немири у Албанији.

Из Солуна јављају, да немири у Албанији узимају све веће размере и да је положај врло озбиљан. Заповедник турској војсци у Пећи изјавио је, да ако војни министар не пошље сада затражену помоћ, доцније неће моћи ни два војна кора да успоставе мир и ред. Попустљивост турске владе арбанашки усташи сматрају знаком њене слабости.

Књижевност и уметност.

Доситијев споменик у Београду.

Израда Доситијевог споменика предата је хрватском вајару Валдецу у Загребу. На тај споменик утрошиће се 40 хиљада динара, али Београд неће добити споменик, који ће Доситија приказати верно. Валдец није имао пред собом верну слику Доситија Обрадовића, па стога Доситијев споменик у његовој изради не може да нас задовољи. А кад се већ троши толика свота, онда је право, да се Доситију подигне споменик, који ће бити његова верна слика. Прегледајући Доситијеве слике разних издања уверили смо се, да ниједна од њих није верна. Међутим ових дана нашла се у Новоме Саду слика Доситија Обрадовића, коју је 1812. године израдио славни сликар Арса Тодоровић. Слика је дакле израђена на годину дана после Доситијеве смрти, а радио ју је Доситијев савременик. Стога обраћамо пажњу београдског одбора на ту слику. Нека се још за времена постара, да споменик буде израђен по тој слици.

Јужнословенска изложба у Београду.

За јужнословенску изложбу у Београду чине се велике припреме. У њој ће учествовати сликари и вајари свих јужних Словена. Хрватски вајар Роксандић послао је у Београд своје израде, али су у Београд стигле потпуно размрскане, као што је било и са израдама Ивана Мештровића. Ко је кривац овоме дивљаштву, још се не зна.

Забавник Српске Књижевне Задруге.

Српска Књижевна Задруга у Београду издала је десету књигу свога Забавника, у којој је миланска историја из 18. века **„Вереници“** од Александра Манцонија у преводу Јована Ђоје. Манцони је написао више знаменитих дела, која су овековечила његову успомену. Али најлепше му је дело „Вереници“. Овај његов роман произвео је опште дивлење. Томе роману дивили су се Гете, Ламартин и Валтер Скот. По овоме роману Манцони је постао у Италији најзнатнији, најпознатији и најваше вољен писац. Ако Манцоније извршио практичну акцију, непосредну, у ослобођењу Италије, он је ипак био међу песницима, који су потакли духове на ослобођење.

Превод овог лепог романа врло је добар.

Цена 3 круне и 50 потора.

Стечај.

Овим се расписује по трећи пут стечај на монографију о песнику Змају Јовану Јовановићу уз награду од 2000 К (словом две хиљаде круна.)

Рукописи се имају послати управи друштва „Змаја“ у Карловце, Срем.

Примљено дело остаје друштвена својина, па ће се о друштвеном трошку штампати.

Рок стечају истиче месеца јунија 1913.

Из скупштине „Змаја“ друштва српских књижевника, новинара и уметника.

У Карловцима 10. маја 1912.

Тајник: М. Недељковић. Старешина: Р. Врховац.

Вести из места и са стране.

Занатлијска забава у Новом Саду.

Задруга Срба занатлија Новосађана приређује први дан Духова о г. забаву с игранком и дилетантском представом у просторијама Ружичке гостионице на паробродској станици. Суделује: српско црквено ратарско певачко друштво, српско занатлијско певачко друштво „Невен“ и академско омладинско певачко друштво „Сунцокрет“. Један део чистог прихода намењен је сиромашким српским школама у будимској епархији. Програм се састоји из 8 тачака. Приказаће се „Свекрва“, шаљива игра у 1 чину од М Калића. У приказу суделују гђа Вукица Барачанин, гђце Јелка Латинчић, Ката Мољац и Дара Дреновац, г. г. Аца Николић и Никола Барачанин.

Скупштина Кола Занатлијске Омладине.

У четвртак 10. (23.) маја о г. у 8 сати увече одржаће Коло Занатлијске Омладине у Новом Саду своју годишњу скупштину у друштвеним просторијама, на којој ће стара управа поднети извештај о своме прошлогодишњем раду, и извршиће се избор нове управе. Позивају се чланови, да дођу на скупштину.

Забава у Долови.

Српско певачко друштво „Гусле“ у Долови приређује на дан летњег св. Николе о. г. забаву с игранком у просторијама српске читаонице. Програм се састоји из 5 тачака. Мешовити збор пева 4, а мушки збор једну песму.

Страдали од грома.

Пишу нам из Шида: У среду после Ђурђева дана била је овде велика бура. Три Србина младића, које је бура затекла на друму за Гибарац, склонили су се под једном великом липом. Али у том тренутку ударио је гром у липу, те једног од тројице младића убије, а двојицу је озледио. Један је сасвим лако озлеђен. Липа је сасвим изгорела.

Карађорђев споменик.

Један београдски лист јавља, да ће споменик Карађорђев ових дана бити готов и да ће се поставити на Петров дан ове године.

Српски излет у Будимпешти.

Српска будимска певачка дружина „Зора“ приређује 14 (27.) маја ове год у летњој башти гостионице „A szép olaszně“ излет са певањем, свирањем, томболом и куглањем. Суделује и пештанска певачка дружина „Слога“. Чист приход намењен је српским школама у будимској епархији.

Штета од буре у Ердељу.

По опћинама у оном крају Ердеља, где је прошле недеље беснела страховита бура, иду сада од куће до куће чиновници и жандарми, да установе, колику је штету бура начинила. У опћини Балвањошвараљи штета износи милион круна. Олуј је у све три жупаније начинио штете отприлике три и по милиона круна. Од рањених у Балвањошвараљи прекјуче је умр'о још један човек, а једно дете је полудело. Две жене су онемиле од страха. Школска деца се чудним случајем спасла. У школи је било око стотину деце и када је олуј покидао кров са школске зграде, над свима просторијама школске зграде срушила се таваница, само је остала у школској дворани, у којој су била деца. За пострадале се у свима крајевима Угарске скупљају прилози.

Кратке вести.

— Анђа Мариновић из Босанске Костајнице, поклонио је своје непокретно имање у вредности 40 хиљада круна тамошњој српској школи.

— Недавно умрла удовица париског милионара Едварда Андреа оставила је сав свој иметак у непокретнинама и у новцу француској научној академији Непокретна имања јој вреде 30 милиона франака, а готовина у новцу носи годишњу камату од 600 хиљада франака.

— У Москви ушла је полиција у траг завереницима, који су намеравали да приликом открића споменика цару Александру III. убију руског цара Николаја. Полиција је многе ухапсила.

— Бившег председника америчкој републици Парагвају, генерала Коломелинија, убили су мексикански револуционари.

— Пароброд „Карола“, својина тршћанског друштва „Адрије“, који редовно вози између Сицилије и Малте, насео је недалеко од Малте Спасен је и брод и путници.

— На спахилуку Текетеребешу убио је отпуштени вртар Бакош главног спахијског вртара, а затим још једног вртара, који му је похитао у помоћ. Убицу су убили жандарми, јер је пуцао и на њих

Брзојави „Застави“.

Стигли 8. маја.

Угарски сабор.

Будимпешта. Када су јуче јустовци тражили тајну седницу и кад је она наређена, владиновци својим изласком онемогућили држање седнице. Тајна седница је тако у више пута отварана и прекидана. У саборским ходницима је владала велика живахност. Министар-председник Лукач се читав један сат саветовао са грофом Тисом, а најзад су саветовању приступили и саборски потпредседник Бети и гроф Куен-Хедервари. Гроф Јулије Андраши заузимао се за мир, те је наговарао на попустљивост главније чланове Кошутове и Јустове странке. Геза Полоњи је такође говорио, да треба склопити мир. У владиној странци владао је велики немир, јер се говорило, да тога дана неће доћи до одлуке. Владиновачки посланик Сас умиривао је нестрпљиве Тисиним обећањем, да ће „за три дана створити ред“. Говорило се, да ће се оставка саборског председника Навајија прочитати у данашњој саборској седници.

Будимпешта. При крају јучерашње саборске седнице поднео је министар финансија *Телески* законски предлог о породичном доплатку државним и жупанијским чиновницима. Велико допадање на десници, узвици: Живео! и тапшање. Саборски председник је предложио, да се тај законски предлог упути финансијком одбору. Јустовац *Ловаси* пак предложио је, да се финансијски одбор упути, да за осам дана има поднети извештај о том предлогу. Вика на десници; бурно одобравање на левици. У великој вици гласало се и већина је усвојила председников предлог. Посланик пучке стране Ђорђе *Смречањи* тражио је реч на пословник. Питао је, зашто не председава председник Навији. На десници велика вика. Довикивали су му: То не стоји ни у каквој вези са пословником! То се вас не тиче! Седите! Потпредседник је опоменуо говорника, да се строго придржава пословника. Смречањи пита, да ли је истинит глас, да је председник Навији поднео оставку. Опет се изродила велика вика на десници и довикивали су говорнику: Доста, доста! Посред највеће буке предложио је председник, да се седница сазове за данас у 11 сати, а на дневном реду да буде расправа о војним предлозима. На крајњој левици је ради тога избила велика бука. Јустовац Бенедек тражио је реч. Председник му није дао да говори и ставио је свој предлог на гласање, који је већина усвојила. Већина је у највећој буци изгласала и оверење записника о тој седници, а председник је у 2 сата по подне закључио седницу уз бурно протестовање Јустове странке, а одобравање владине странке.

Дарданели

Цариград. На оба краја Дарданела прикупљена су јака одељења турске војске. Први бродови, који су чекали, да се отворе Дарданели, пропловили су.

Немири у Мароку.

Оран (Алгир). Говори се, да је 14 хиљада Мароканаца напало на Маракеш. На обе стране има великих губитака.

† Болеслав Прус.

Варшава. Велики књижевник Болеслав Прус преминуо.

Несрећа на автомобилу.

Париз. Приликом несреће автомобилског трамваја погинуо је Аустријанац Јован Вертхајм и Француз Гранген. Вишњих је тешко рањено.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

---

†

Тужним и неутешним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да нам је наш мили и никад незаборављени отац, брат, деда, стриц и свекар

Петар Станојевић,

опћински бележник у миру

данас, у четвртак 3. (16.) маја у 12 сати ноћу, после кратког а тешког боловања у 83 ој години живота своју стару душу испустио

Тело милог нам покојника биће у суботу 5. (18.) маја у 3 сата по подне по обреду српске прагославне цркве опојано, а затим матери земљи предано.

Мир пепелу његовом!

У Краљевци 3. (16.) маја 1912.

Анка Станојевић, супруга; *Павле Станојевић*, котарски шумар, син. *Др. Лава Станојевић*, лекар; *Павле Станојевић*, опћ. бележник у миру; браћа. *Др. Бранислав Станојевић, Др. Станоје Станојевић*, синовци; *Марта Станојевић, Надежда Станојевић, Гровдана Станојевић, Јованка Станојевић, Олга Станојевић*, снаје. *Лела Ковачевић рођ. Станојевић, Ната Белић рођ. Станојевић*, синовице. *Мара, Пера, Станојка, Бранислава, Ксенија, Лава и Паја*, унучад.

7-1 1-1

1047. sz. 1912. Káty községétől.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Káty község által 9595 kor. 96 fill. előirányzati összeggel az állami elemi iskola kibővitése terveztetik mely munkálatokra nézve a vármegye törvényhatóságának 7214|601. jkv. 1912. számu véghatározata alapján alolitr előljáróság nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet, és a melyre százalékos árengedménnyel ellátott ajánlatok beadhatók.

Csakis az összes munkákra benyujtandó százalékos árengedményű ajánlatok fogadttatnak el. Az épitkezés a munka átadás napjától 3 hónap alatt teljesen befejezendő.

Csak a 38000 III. B M. szám szabályrendelet 18. §-ában kiadott minta szerint kiállitott egykoronás bélyeggel ellátott és pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett s közvetlenűl, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Az ajánlat boritékának mintája ez:

„Községi előjáróságnak
Kátyon.

Ajánlat az 1047|kig. 1912. számu versenytárgyalási hirdetményben kiirt állami elemi iskola kibővitésére vonatkozó epitési munkálatokra“.

Az ajánlat ha nem postán hanem közvetlenűl adatik qe, ugy az a hivatalos órák alatt a községi jegyzőnél, postán érkező ajánlat pedig az előljáróság cimére mindkét esetben 1912. évi május hó 31-ig d. u. 5 óráig adandó be.

Az ajanlattevő köteles az ajánlat beadására kitűzött határidőre az ajánlati összeg 5%-ot bánát fejében a községi pénztár helyiségében a pénztárnok kezeihez a versenytárgyalási hirdetés számára való hivatkozással készpénzben vagy biztosittékképes értékpapirban letenni.

A készpénz után a község kamatot nem fizet. A készpénz azonban megfelelő értékű biztositékképes értékpapirokkal a község bármikor kicserélheti. Az értékpapirok kamatszelvényei pedig esedékességük időpontjában kivánatra kiadandók feltéve hogy a letét letiltva nincs. Az értékpapirokat az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta esetleg bánatpénz összegéről szóló postai feladóvevény csatolandó az ajánlathoz. A versenytárgyalás Káty község tanácstermében 1912. évi junius hó 1-ső napjának d. e. 9 órakor fog megtartatni, illetőleg az ajánlatok felfognak bontatni, mely versenytárgyaláson az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

A munka feltételek. részlettervek, költségvetés. rajz a községi jegyzői irodában mindennap d. e. 9—11 óráig megtekinthetők, esetleg a jegyzői magánmunkálatokért szedhető dijakról alkotott szabályrendeletben megállapitott dijon meg is szerezhető.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak. A 83000|III. 1907. B. M. szabályrendelet 16. §-ának 11. és 14. pontjában foglalt határozmányok és rendelkezések a munkafeltételekben foglaltatnak

Azon pályázók kik ajánlatuk benyujtásákor alolirt hatósággal üzleti összekötetésben még nem állottak, illetőleg itt ismeretlenek, tartoznak szállitó képességüket és megbizhatóságukat a lakhelyük, cégük vagy vállalatuk székhelye szerint illetékes kereskedelmi és iparkamara által egy évi időtartamra és csakis a szóban forgó konkrét épitkezésre szóló érvénnyel kiállitott bizonyitványnyál igazolni, mely bizonylat az iparkamara által zárt boritékban közvetlenül ide küldendő.

Alulirt elöljáróság fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Kelt Kátyon 1912. évi május 9.

Városi Mihály jegyző. Scherer Vilmos biró.

736 1—1

Стечај.

Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“ расписује овим стечај за коровођу са годишњом платом од К 1600 (једну хиљаду шест стотина Круна). Дужности коровође јесу: обучавање чланова ноталном црквеном и светском певању и у свим приликама, где друштво буде суделовало — кором управљати; нарочито му у дужност спада друштвену архиву у потпуном реду држати.

Првенство имају свршене конзерватористе.

Изабрани коровођа у Вуковару имаће давањем приватних часова и лепу зараду.

Рок стечају јесте до 2 (14.) јуна 1912

Из одборске седнице српског певачког друштва „Јавора“ у Вуковару држане дана 1. (14.) маја 1912

Председник:
Др. Светислав Новак.

Тајник:
Никола Јовановић. 758 1—3

Ad број Ц. О. 49. 1912.

Дражбена објава.

Потписана срп. прав. црквен. општина држаће дана 14. (27.) Маја о г. после подне у 3 сата усмену јавну дражбу на мањак ради ограде црквене порте.

Радови су зидарски, браварски, стакларски и мазалачки. Засебно ће се издавати зидарски, а засебно сви остали радови. — За браварски посао, даље стакларски и мазалачки предвиђена је свота од К 1876 а за зидарски К 1500, укупно дакле К 3376.

Сваки дражбователь има положити у готовом новцу или вредносним папирима од горњих свота 10% пишманлука, која свота ће се од послопримаца и даље као јамчевина задржати.

Нацрти, трошковник, дражбени услови и грађевински уговор могу се свакодневно за време званичних часова проучити у црквен. општинској писарни.

Црквен. одбор задржава себи право избора подузетника

Из ванредне седнице црквен. одбора, држане у *Пардању* дана 5. (18.) маја 1912.

СРП.-ПРАВОСЛ. ЦРКВ.-ШКОЛ. ОПШТИНА ПАРДАЊ

Љ. Велић, перовођа. **Богосав Милићев,** председник.

756 1—1

НАРОДНА БАНКА деон. друштво
у Жабљу
РАСПИСУЈЕ СТЕЧАЈ НА МЕСТО

КЊИГОВОЂЕ.

Плата осим нузгредне зараде 1800 К годишње. Рок стечају је до 3. јуна т. г. Ступање 1. јула. Молбе ваља слати на Управу Народне Банке деоничарског друштва у Жабљу.

763 1—3 **УПРАВА.**

СВОЈУ КАВАНУ

која постоји у **Великом Бечкереку** издајем под рачун, за услове обратити се мени **СВЕТОЗАР КИРЧАНСКИ,** Szabadság kávеház Nagybeeskerek. 760 1—6

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.